

Statsforvalteren i Agder

Forslag til vern av Morsfjellet naturreservat,
Grautkleivknatten og Rypeknuten
naturreservat og Kjetevannsfjellet
naturreservat

Lyngdal, Evje og Hornnes og Froland
kommuner

Agder fylke

Utkast til verneplan for skog

Høringsutgave mars 2021

Innholdsfortegnelse

Høring av verneplaner	3
Innledning	3
Naturfaglige registreringer	3
Verneform	4
Hva medfører vernet?	4
Verneforskrift og restriksjonsnivå	5
Generelle kommentarer til bestemmelsene i verneforskriftene	5
Inngrep	5
Planteliv	6
Dyreliv	6
Friluftsliv	6
Motorferdsel	6
Skjøtsels- og forvaltningsplaner	7
Generelle unntaksbestemmelser	7
Forvaltningsmyndighet	7
Økonomisk erstatning	7
Verneprosessen	8
Oppstart av verneprosess	8
Endringer etter oppstartsmelding	8
Sammendrag av innkomne innspill	9
Morsfjellet naturreservat	9
Kjetevannsfjellet naturreservat	10
Grautkleivknatten og Rypeknuten	11
Statsforvalterens kommentarer til innspillene	13
Morsfjellet naturreservat	13
Kjetevannsfjellet naturreservat	13
Grautkleivknatten og Rypeknuten naturreservat	15
Områdebeskrivelser	17
Morsfjellet naturreservat	17
Kjetevannsfjellet naturreservat	17
Grautkleivknatten og Rypeknuten naturreservat	17
Verneforskrifter	19
Forskrift om vern av Morsfjellet naturreservat, Lyngdal kommune, Agder	19
Forskrift om vern av Kjetevannsfjellet naturreservat, Evje og Hornnes kommune, Agder	22
Forskrift om vern av Grautkleivknatten og Rypeknuten naturreservat, Froland kommune, Agder	25

Høring av verneplaner

Statsforvalteren i Agder sender med dette ut forslag til verneplan for opprettelse av Morsfjellet naturreservat i Lyngdal kommune, Grautkleivknatten og Rypeknuten naturreservat i Froland kommune samt Kjetevannsfjellet naturreservat i Evje og Hornnes kommune på lokal og sentral høring. Grautkleivknatten og Rypeknuten naturreservat ble meldt oppstart som Homstølheia og Rypeknuten naturreservat. Navnet er endret etter innspill fra skogeierne.

Verneplanen sendes på høring etter avtale med Miljødirektoratet.

Innspill til verneforslaget sendes skriftlig til Statsforvalteren i Agder innen 2.5.2022

Innledning

Gjennom behandling av St.meld. nr. 25 (2002-2003) Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand sluttet Stortinget seg til Regjeringens innstilling om en kraftig opptrapping av skogvernet i Norge. Per januar 2022 er 5,2 % av all skog og av dette 3,9 % av den produktive skog i Norge vernet, jf. tall fra NIBIO. Dette er langt mindre enn andre land i Europa. Forskernes nasjonale anbefaling er at 4,6 % av det produktive skogarealet vernes. St.meld. nr. 25 trakk opp viktige prinsipper og satsingsområder for en opptrapping av skogvernet. Blant annet at et utvidet skogvern skulle følge de faglige anbefalingene fra en rapport fra NINA og Skogforsk, «Evaluering av skogvernet i Norge» (Framstad mfl. 2002). Stortinget har videre satt seg som mål å verne 10 % skogareal. Opptrappingen av skogvernet er en viktig del av Norges bidrag for å stanse tap av biologisk mangfold. Norge har forpliktet seg til å ta vare på vårt biologiske mangfold gjennom nasjonale målsettinger og internasjonale avtaler. Vern av skogområder skal bidra til et representativt vern av skogtyper og sikre trua arter og naturtyper i norsk skog. Norge har stor variasjon av skogtyper, også skogtyper som er internasjonalt sjeldne. Nær 50 prosent av de trua og nær trua artene i Norge lever i skog.

Regjeringens arbeid med vern av skog foregår nå etter to hovedlinjer: Frivillig vern av skog og vern av skog på statens grunn. I Stortingsmeldingen blir begge strategiene trukket fram som en viktig strategi for det framtidige skogvernet i Norge.

Frivillig vern innebærer at skogeier(e) tilbyr staten vern av egen skog. Arbeidet skjer i et nært samarbeid mellom Norges skogeierforbund og miljøvernmyndighetene. Miljøvernmyndighetene vurderer tilbudet og iverksetter naturfaglige registreringer for å kartlegge verneverdier. Om det etter en slik registrering er aktuelt å fremme et verneforslag for det aktuelle arealet så vil det bli gjennomført forhandlinger med grunneier om avgrensing, verneforskrifter og økonomisk erstatning. Når staten og grunneier er kommet til enighet om disse punktene vil området gjennomgå vanlig saksbehandling i tråd med lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven). Alle verneforslagene omtalt i denne verneplanen er et resultat av tilbud om frivillig vern av skog fra grunneier(e).

Naturfaglige registreringer

Naturfaglige kvaliteter og verneverdier i de foreslåtte naturreservatene Grautkleivknatten og Rypeknuten og Kjetevannsfjellet ble kartlagt i 2019, og er beskrevet i forbindelse med Miljødirektoratets kartleggingsprosjekt «Frivillig vern». Faktaark for disse to skogområdene er publisert i skogdatabasen NARIN (<https://biofokus.no/narin/>). Naturverdier i foreslått naturreservat på Morsfjellet er kartlagt gjennom den nasjonale edelløvskogskartleggingen i regi av

Miljødirektoratet. Faktaark kan lastes ned via Naturbase (<https://faktaark.naturbase.no/?id=BN00062452>).

Verneforslaget for Grautkleivknatten og Rypeknuten omfatter ti kjerneområder, med varierte skogtyper. De viktigste verneområdene er knyttet til gammel eikeskog, ospedominert skog og gammel furuskog. Det er også registrert et mindre kjerneområde med rik edelløvsskog. Området har et relativt høyt antall sjeldne arter, de fleste av disse er ulike typer lav og sopp, først og fremst knyttet til furu, eik og osp.

De største verneområdene i området Kjetevannsfjellet er knyttet til forekomsten av gamle eikeskoger samt et større kjerneområde med gammel ospedominert skog. Det ble under kartleggingen, også registrert et mindre kjerneområde med rik edelløvsskog med den rødlistede skogtypen lågurt-edelløvsskog innenfor verneforslaget.

Rapportene i skogdatabasen NARIN beskriver naturgrunnlag, vegetasjon, skogstruktur og påvirkning samt forslag til avgrensning av aktuelt verneområde, og en verdivurdering og nærmere beskrivelse av registrerte kjerneområder. Verdivurderingen tar utgangspunkt i en rekke kriterier som områdets urørthet, forekomst av død ved og gamle trær, treslagsvariasjon, rikhet, arrondering og forekomster av sjeldne og trua arter. Verdivurderingen er foretatt etter Miljødirektoratets standardmal for vurderinger og verdisetting av verneområder.

Det foreslåtte området ved Morsfjellet inngår i den nasjonale edelløvsskogkartleggingen, og ligger innenfor en registrert naturtype med en regionalt viktig forekomst (B-verdi) rik edelløvsskog med alm-lindeskogutforming. Lokaliteten har et urørt preg, og i sør finner vi en svært artsrik alm-lindeskog. Lind og eik er dominerende treslag i den delen av naturtypelokaliteten som inngår i foreslått verneområde. Området har generelt en stor andel død ved med høy kontinuitet og av flere ulike treslag og dimensjoner. Karplantefloraen i området er rik, og området har stort potensiale for funn av sjeldne sopp, moser og lav.

For nærmere beskrivelse av de foreslåtte verneområdene samt hovedinnholdet i den naturfaglige registreringen, viser vi til områdebeskrivelsen på slutten av høringsdokumentet. Faktaarkene kan i sin helhet leses ved å følge lenkene over.

Verneform

Skogområder som inngår i ordningen med frivillig vern skal normalt fredes som naturreservat, etter naturmangfoldloven § 37. De tre foreslåtte verneområdene, vil alle bevare en bestemt type natur i form av rik edelløvsskog og/eller gammel eikeskog. Videre vil områdene ha en viktig funksjon for leveområde for flere krevende og trua arter knyttet hovedsakelig til stående og liggende død ved av eik og osp samt rikere treslag som alm og lind. Opprettelse av de tre foreslåtte naturreservatene tilfredsstillende etter vår vurdering vilkårene i naturmangfoldloven (nml.) § 37 om områder som kan vernes som naturreservat.

Hva medfører vernet?

Ved vern av skog som naturreservat legges det vekt på at det er hele økosystemet og de økologiske prosessene som skal vernes. Verneformålet innebærer at det skal skje en naturlig utvikling dvs. at de naturlige økologiske prosessene uforstyrret skal kunne finne sted i området.

Et vernevedtak vil få konsekvenser for fremtidig bruk og hvilke aktiviteter som kan foregå i området. Alle tiltak som kan føre til endringer i naturmiljøet vil være forbudt. Skogsdrift, skogskjøtsel, uttak av ved, nydyrking, drenering/grøfting og andre aktiviteter samt oppføring av bygninger vil ikke være

tillatt. Det samme gjelder motorisert ferdsel. En del tiltak som kunne gjennomføres tidligere, vil nå være søknadspliktige. I fellesskap vil søker og forvaltningsmyndighet ofte komme fram til løsninger som gjør at det ønskede tiltaket kan gjennomføres uten å komme i konflikt med verneformålet. For enkelte søknadspliktige tiltak kan det gis tillatelser som gjelder for flere år om gangen. Tradisjonelle friluftslivsaktiviteter som vanlig ferdsel til fots og på ski, jakt og plukking av bær og sopp vil kunne foregå som tidligere.

Verneforskrift og restriksjonsnivå

Statsforvalteren har utarbeidet forslag til verneforskrifter for de tre naturreservatene som nå sendes på høring sammen med utkast til vernekart. Nye forhold som blir kjent om det enkelte verneområde og uttalelser som kommer inn i forbindelse med den sentrale høringen kan føre til at det blir gjort ytterligere tilpasninger av verneforskriften og/eller justering av vernekart etter høringsperioden er gått ut. Det er derfor av stor betydning at høringsinstansene kommer med konkrete innspill til den aktuelle verneforskriften og vernekartet. Mulighet for justering av verneforskrift og vernekart blir vurdert opp mot hensynet til verneformålet i hvert enkelt tilfelle.

Generelle kommentarer til bestemmelsene i verneforskriftene

De lokale verneforskriftene gir en nøyaktig oversikt over hvilke tiltak og aktiviteter som kan gjennomføres i verneområdene, og om de er søknadspliktige eller ikke. Nedenfor gis det noen generelle kommentarer til forskriftene.

Inngrep

Verneforskriftene legger opp til at gjennomføring av tiltak som kan endre naturmiljøet er forbudt. Bestemmelsen inkluderer anlegg av ulike slag (midlertidige og faste), men også andre typer tiltak som uttak og oppfylling av masse, henleggelse av avfall og bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Det er ikke tillatt å føre opp nye bygg som for eksempel hytter eller jaktbuer i reservatene. Eksisterende bygninger kan vedlikeholdes opp til den standarden de har på vernetidspunkt, men det legges i utgangspunktet ikke opp til oppgradering og/eller standardheving. I de få tilfellene det åpnes for gjenoppføring av bygninger i naturreservatene, forutsettes det at dette skjer innenfor rammen av den størrelse og utforming som bygningen hadde på vernetidspunktet. Vedlikehold av anlegg som er i bruk på fredningstidspunktet er tillatt. Anlegg viser her til eksisterende skogsbil/traktorveier, kulturminner, dammer, bruer, stier, klopper med mer. Eksempelvis innebærer dette at eksisterende traktorveier og stier kan ryddes og holdes åpne tilsvarende det som var tilstanden ved vernetidspunktet. Eksisterende turstier kan også fortsatt merkes uten noen videre søknadsbehandling. Rydding og merking av nye stier vil imidlertid være søknadspliktig.

Gjennom verneprosessen vil Statsforvalteren vurdere hvilke stier og traktorveier som skal kunne vedlikeholdes. Disse vil som regel bli tegnet inn i vernekartet. For at eldre traktorveier skal kunne vedlikeholdes må de ha et lovlig og reelt bruksformål utover uttransport av felt storvilt. Statsforvalteren minner om at traktorveier som regel er anlagt i forbindelse med drift av skogen. Ved et vern av området vil skogsdrift ikke være tillatt og behovet for å vedlikeholde denne type drifteveier faller derfor også som regel bort. Det kan gis unntak i de tilfeller der skogsdrift på bakenforliggende eiendom krever bruk av eksisterende traktor/skogsbilvei.

Det bemerkes at plan- og bygningslovens (pbl.) bestemmelser vil gjelde i tillegg til bestemmelsene i verneforskriften, men at det ikke kan gis tillatelser utover det som er tillatt etter vernereglene.

Planteliv

Vernebestemmelsene legger opp til en generell plantelivsfredning som inkluderer all vegetasjon i de aktuelle reservatene. Det er heller ikke tillatt å så eller plante trær og annen vegetasjon. Plukking av bær og matsopp er fremdeles tillatt som før, og det vil også være tillatt å gjøre opp bål dersom en samler små tørrkvist fra bakken eller benytter seg av medbrakt ved.

Dersom plukkhogst inngår som nødvendig skjøtselstiltak for å opprettholde verneverdiene, vil dette være tillatt.

Dyreliv

Det er lagt opp til en generell dyre- og fuglelivsfredning i naturreservatene. Fredningen gjelder også reirplasser og hiområder inkludert beverhytter. Det er imidlertid åpnet opp for jakt og fangst i samsvar med gjeldende lovverk forutsatt at det foreligger tillatelse fra grunneier.

Friluftsliv

Ferdseil til fots og på ski i verneområdet er tillatt. Ut fra en generell vurdering av faren for forstyrrelser og slitasje på markvegetasjonen, er sykling, ridning samt bruk av hest og kjerre forbudt i de foreslåtte verneområdene utenom på stier og veier som går fram av vernekartet.

Det er heller ikke tillatt å bruke naturreservatene til idrettsarrangementer eller større arrangementer. Hva som regnes for å være et stort arrangement blir vurdert i hvert enkelt tilfelle, ut fra omfanget av påvirkning og risiko for skade og/eller slitasje på verneverdiene. Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til at enkelte større arrangementer kan gjennomføres i reservatene. Ved utforming av slike søknader anbefaler vi at det tas kontakt med forvaltningsmyndigheten før konkret søknad sendes inn for å avklare hva denne må inneholde.

Dersom det over tid viser seg at tillatt ferdsel er i strid med verneformålet, kan Miljødirektoratet, ved forskrift forby eller regulere ferdselen i hele eller deler av reservatene. Utarbeidelse og eventuell innføring av en slik forskrift følger forvaltningslovens regler.

Motorferdsel

I utgangspunktet er all motorisert ferdsel i naturreservater forbudt. Tradisjonelt er en stor del av verneområdene benyttet i forbindelse med storviltjakt (elg og hjort), og det kan derfor være aktuelt med tilpasninger av verneforskriften med hensyn til uttransport av felt elg/hjort på eksisterende traktorveier og i terrenget generelt. I rene skogområder med liten fare for at det kan oppstå kjøreskader, foreslås det et generelt unntak i verneforskriften om at lett terrenggående beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget, kan brukes for uttransport av storvilt dersom det er nødvendig. I noen tilfeller kan det også åpnes for at eksisterende godkjente traktorveier som tegnes inn i vernekartet kan benyttes til kjøring med traktor/ATV for uttransport av felt storvilt. Statsforvalteren presiserer at dette kun gjelder kjøring på avmerket traktorvei og ikke i terrenget ellers. Det vil for eksempel ikke være anledning til å benytte ATV eller traktor for å transportere jegere ut til avsidesliggende jaktposter.

I forbindelse med gjennomføring av nødvendig vedlikehold på eksisterende traktorveier i naturreservater, vil det i enkelte tilfeller kunne oppstå et behov for bruk av motorkjøretøy. Verneforskriften åpner for at motorferdsel på eksisterende traktorveier i forbindelse med nødvendig vedlikehold kan tillates, men da etter godkjent søknad om dispensasjon fra vernereglene. Det samme gjelder i forbindelse med nødvendig motorferdsel ved gjennomføring av vedlikehold på eksisterende bygninger som er i bruk på vernetidspunkt.

Lov om motorferdsel i utmark og vassdrag med tilhørende forskrift gjelder i tillegg til disse bestemmelsene, men gir ikke tillatelse ut over det vernereglene fastsetter. I de fleste tilfeller der det gis dispensasjon for motorferdsel etter verneforskriften, må det også søkes om tillatelse til motorferdsel hos kommunen etter lov om motorferdsel i utmark og vassdrag. Verneforskriften endrer ikke grunneieres rett til å nekte/regulere motorferdsel på egen grunn.

Skjøtsels- og forvaltningsplaner

Verneformålet i de tre foreslåtte naturreservatene er knyttet opp mot å frede alt naturlig plante- og dyreliv, og at skogen si størst mulig grad skal få utvikle seg i retning naturskog gjennom fri utvikling uten inngrep. Det registrerte artsmangfoldet i de tre områdene er ikke knyttet opp mot kulturbetingete naturtyper, og vi vurderer derfor det totale skjøtselsbehovet til å være relativt lite. Dersom en over tid vurderer at verneverdiene trues, åpner forslag til verneforskrift for at det kan gjennomføres nødvendige skjøtselstiltak for å ivareta verneverdiene og at det kan gis dispensasjon for uttak av etablerte plantefelt. I utkast til verneforskrift åpnes det også for at det kan utarbeides forvaltningsplan for reservatene. Statsforvalteren vil vurdere behovet for utarbeidelse av forvaltningsplan etter at verneprosessen er gjennomført.

Etter et eventuelt vedtak om fredning av områdene som er foreslått i dette verneplanutkastet, vil områdenes grenser bli merket i marka med standardiserte grensemerker og skilt. Det kan også bli satt opp tavler med utfyllende informasjon om naturverdier samt gjeldende verneforskrifter og avgrensning av området. Statens Naturoppsyn, vil etter at verneområdene er opprettet, få ansvar for å drive oppsyn i de aktuelle naturreservatene.

Generelle unntaksbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra vernebestemmelsene dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. nml. § 48. Statsforvalteren påpeker at «vesentlige samfunnsinteresser» forstås som tiltak av nasjonal betydning. Statsforvalteren presiserer at det først og fremst er tiltak som ikke er vurdert konkret i løpet av verneprosessen, som skal behandles etter denne dispensasjonsbestemmelsen. Det skal derfor også svært mye til for at det skal kunne gis dispensasjon til gjennomføring av nye tiltak.

Forvaltningsmyndighet

Statsforvalteren har tradisjonelt vært tillagt forvaltningsansvaret for verneområder i Norge. Det foregår en prosess hvor kommunene er tilbudt forvaltningsmyndigheten over visse typer verneområder innen kommunens grenser. Hvem som vil bli forvaltningsmyndighet for de aktuelle naturreservatene vil bli endelig bestemt av Miljødirektoratet relativt kort tid etter at vernevedtaket er fattet.

Økonomisk erstatning

Etter reglene i naturmangfoldloven (jf. §§ 50 og 51) har eiere og rettighetshavere til eiendom som blir fredet som naturreservat krav på erstatning for økonomisk tap som følge av vernevedtaket. Arbeidsformen frivillig vern innebærer at det forhandles om avtaler med de berørte grunneierne. De tre områdene som nå foreslås lagt ut på høring, er alle befart og taksert. Befaringene ble gjennomført i Morsfjellet i mars 2021, Kjetevannsfjellet i september 2021 og i Grautkleivknatten og Rypeknuten i november 2021. Signert avtale om erstatningssum vil være på plass før det fattes endelig vedtak om vern av området. Når erstatningssummen er avtalt, vil denne normalt bli utbetalt kort tid etter at det er fattet vernevedtak i statsråd.

Verneprosessen

Oppstart av verneprosess

Statsforvalteren i Agder meldte oppstart av verneprosess for de tre foreslåtte skogreservatene, som nå sendes på høring, den 15.03.2021. Oppstartsmeldingen ble sendt ut til grunneiere og øvrige direkte berørte parter; deriblant Lyngdal kommune, Froland kommune, Evje og Hornnes kommune, Agder fylkeskommune samt andre aktuelle lokale lag og foreninger. Melding om oppstart av verneplanarbeid ble annonsert i Agderposten, Setesdølen, Lister24 og Frolendingen.

Det kom inn totalt 11 innspill til oppstartsmeldingen. Froland kommune og Lyngdal kommune har ikke uttalt seg til oppstartsmeldingen. En sammenfatning av hovedinnholdet i innspillene og Statsforvalterens vurdering av innspillene følger nedenfor.

Endringer etter oppstartsmelding

Morsfjellet

I verneforslaget for Morsfjellet naturreservat, er det gjort en justering i vernegrensen. Det er inkludert mer areal bestående av rik edellauvskog ut mot elva, og gjort en arronderingsmessig justering mot vest. I vernekartet er det tegnet inn en liten traktorslepe ved krysningspunkt i elva og tatt inn et unntak fra ferdselsbestemmelsene for kjøring med traktor på traktorslepa i forbindelse med jordbruksdrift og uttransport av tømmer. Traktorslepa kan også benyttes til kjøring med ATV og/eller traktor for uttransport av felt elg og hjort. Videre er det lagt opp til etablering av bål plass med plassering som inntegnet på vernekartet og en bestemmelse som åpner for at det kan gjennomføres terrengløp på stien som går gjennom verneområdet.

Kjetevannsfjellet

Det er gjort en mindre justering av grensa i nord, slik at så mye som mulig av eksisterende energianlegg er lagt utenfor verneforslaget. Ryddebeltet i tilknytning til eksisterende høyspentledning er tegnet inn på vernekartet, det samme er eksisterende traktorvei som benyttes til motorferdsel i forbindelse med tilsyn, vedlikehold mm. på linja. Det er også tatt inn standardbestemmelser knyttet til energianlegg samt unntaksbestemmelser for nødvendig motorferdsel på traktorvei inntegnet på vernekart for diverse arbeider på den delen av høyspentlinja som ligger innenfor foreslått verneområde. Motorferdsel kan kun skje på traktorvei som er tegnet inn i vernekartet. Det er videre tatt inn en spesifisert dispensasjonsbestemmelse knyttet til gjenoppføring av Hovladssetra. Stedfesting av setra fremgår også av forslag til vernekart.

Grautkleivknatten og Rypeknuten

Verneområdet sendes på høring med nytt navn. Etter oppstartsmeldingen var sendt ut, kom skogeierne med et innspill om at de ønsket å bytte navn fra Homstølheia og Rypeknuten til Grautkleivknatten og Rypeknuten da disse navnene i større grad fremstod som dekkende for naturreservatet. Statsforvalteren har etterkommet skogeiernes ønske om navnebytte. Videre er eksisterende trasè for skiløype som blir berørt av verneforslaget, tegnet inn i forslag til vernekart. Det samme gjelder eksisterende bål plass i nordenden av Brahjelmstjønn. Forslag til verneforskrift har bestemmelser knyttet til oppkjøring og vedlikeholdskjøring av eksisterende skiløype jf. innspill fra Østre og Vestre Gautestad velforening med flere. Det er også tatt inn en spesifisert dispensasjonsbestemmelse som åpner for at det etter søknad kan gis tillatelse til nødvendig motorferdsel i forbindelse med uttransport av kalk til fiskevann i området og for inntransport av

materialer og nødvendig utstyr for vedlikehold av benker ved bålplassen nord i Brahjelmstjønnna som fremgår av vernekartet.

Sammendrag av innkomne innspill

Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard (DMF) har sendt et felles innspill til alle de tre skogområdene som det har blitt meldt oppstart av verneprosess for. DMF kan ikke se at de foreslåtte planene berører registrerte forekomster av mineralske ressurser, bergrettigheter, masseuttak i drift eller gamle gruver. Vi kan heller ikke se ut fra forelagt informasjon, at planen vil omfatte uttak av masse som vil omfattes av mineralloven. DMF har derfor ingen merknader til forslag om opprettelse Morsfjellet i Lyngdal, Grautkleivknatten og Rypeknuten i Froland og Kjetevannsfjellet i Evje og Hornnes kommune. DMF ber om å få oversendt saken når denne sendes på høring, og videre om at det stilles som krav ved fremtidige verneforslag at kartgrunlaget blir gjort tilgjengelig i digitalt format.

Agder Energi Nett AS har sendt et felles innspill for områdene Grautkleivknatten og Rypeknuten og for Kjetevannsfjellet. De har ikke anlegg i de aktuelle områdene som vil komme i konflikt med verneplanene.

Agder fylkeskommune har kommet med et samlet innspill til verneforslaget, og er i utgangspunktet positive til vern av skog for at viktige naturverdier skal kunne ivaretas og forvaltes på en god måte. De peker på at det er viktig at et vern ikke medfører betydelig innskrenking av allmennhetens mulighet til å utøve friluftsliv. Fylkeskommunen viser til at ingen av de tre områdene er registrert som viktige friluftslivsområder i Naturbase, men at det kun er Froland kommune som har fullført kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder. Videre går det fram av innspillet at Morsfjellet, og deler av de andre områdene har en topografi som er utfordrende med hensyn til tilrettelegging for friluftsliv og at disse heller ikke berører statlig sikrede friluftslivsområder. Fylkeskommunen mener det er sannsynlig at vern ikke vil gi store konsekvenser for friluftslivet. De presiserer imidlertid at de ikke har kjennskap til hvordan områdene brukes i dag, og at det kan være eksisterende tilrettelegging (og bruk) for friluftsliv eller planer om fremtidig tilrettelegging som burde belyses i den videre verneprosessen.

Morsfjellet naturreservat

NORSKOG har kommet med innspill til verneområdet på vegne av skogeier. Skogeier ønsker å utvide verneområdet, slik at dette strekker seg ned til elvebredden i øst (ca. 20 daa) samt et mindre område i nordvest på 14 daa for å rette ut grensen. Utvidelsen langs elva omfatter mer av kartlagt naturtype med edelløvskog/lauvdominert skog, mens arealet i nordvest er skrinnere og furudominert. Det er også kommet forslag om å tegne inn en eksisterende turvei, åpne for etablering av bålplass samt at en eksisterende traktorslepe tegnes inn. Videre opplyser Norskog om at det flere ganger tidligere har vært avholdt terrengløp gjennom det foreslåtte verneområdet, og de ber om at denne aktiviteten skal kunne opprettholdes.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har ingen merknader til opprettelse av Morsfjellet naturreservatet.

Språkrådet

Språkrådet har ingen merknader til navnsettingen på det foreslåtte naturreservatet. Det kommer frem av høringsinnspillet at navnet passer på området, og Morsfjellet er eneste godkjente skrivemåte for naturnavnet i Sentralt stedsnavnregister.

Kjetevannsfjellet naturreservat

Statnett SF

Statnett bemerker i innspillet at naturreservatet foreslås opprettet over det klausulerte ryddebeltet til den eksisterende 420 kV-ledningen Honna-Arendal. Klausuleringsbeltet er totalt 40 meter bredt, 20 meter til hver side for senter av ledningen. Dette beltet vil bli ryddet for skog med noen års mellomrom. I denne forbindelse viser Statnett til sine rettigheter knyttet til å rydde skog, herunder nødvendig felling av trær i sideterreng utenfor ryddebeltet av hensyn til forsyningssikkerheten til ledningen.

Statnett SF mener at verneområder må ta nødvendige hensyn til eksisterende og fremtidige transmisjonsnettanlegg når vernegrensen settes. I dette området, bruker Statnett en eksisterende traktorvei sørvest for Kvietjønn som adkomst til ledningen. De ber derfor om at vegen holdes utenfor verneområdet. De ber videre om at verneforskriften må ivareta nødvendige hensyn til drift og utvikling av transmisjonsnettanlegg; herunder mulighet for oppgradering og fornyelse av ledningen inkludert heving av spenningsnivå og økning av linjetverrsnitt.

Statnett påpeker at det er av stor betydning at det gis et generelt unntak fra vernebestemmelsene for tiltak knyttet til drift og vedlikehold av transmisjonsnettanlegg i og inntil verneområdet. Omfanget av slike arbeider innenfor det enkelte naturreservat er lite, men antallet verneområder er stort. En eventuell søknadsplikt for tiltakene vil samlet for Statnett gi et betydelig merarbeid som kan forsinke og komplisere ledningsdriften.

I forbindelse med bygging og drift av ledninger er det ofte etablert kjøretraséer for terrengkjøretøy frem til ledningstrase og høyspentmaster. Disse traseene brukes i forbindelse med motoriserttransport ved drift og vedlikehold av ledningen. Statnett ber om at disse traseene, sammen med ledningens skogryddebelte, tas inn i vernekartet. Videre at det gis et generelt unntak fra vernebestemmelsene for motorisert ferdsel etter konkrete traseer slik som vedtatt ved opprettelse av Rupefjell og Selslinatten naturreservat i Notodden kommune i Vestfold og Telemark fylke og Kongsberg kommune i Viken fylke.

Det bemerkes avslutningsvis at Statnett benytter droner og helikopter til inspeksjon av sine anlegg, samt til arbeid i forbindelse med vedlikeholdsarbeid, feilsituasjoner og havari. Det bes derfor om at det tas inn et generelt unntak fra ferdselsbestemmelsene i verneforskriften for nødvendig arbeid, herunder landing med drone og helikopter.

Norges Vassdrags- og energidirektorat (NVE) gjør Statsforvalteren oppmerksom på at Agder Energi Nett AS har områdekonsesjon i de foreslåtte verneområdene, og at de er positive til at både Agder Energi Nett AS og Statnett SF har fått anledning til å komme med innspill til oppstartsmeldingen, og forutsetter at selskapene kommer med innspill dersom deres interesser blir berørt av verneforslaget.

Det kommer fram i innspillet, at det er flere energiinteresser i og i tilknytning til Kjetevannsfjellet naturreservat, herunder nettanlegg eid av Statnett, konsesjonsgitt vannkraftverk (ubygd) samt et kartlagt digitalt småkraftpotensial.

Transmisjonslinjen Honna-Arendal på 300 kV, eid av Statnett, krysser det foreslåtte verneområde i nord. NVE ber om at standardbestemmelsene for nettanlegg inkluderes i verneforskriften for å sikre nødvendig drift og vedlikehold av nettanlegget.

Foreslått verneområdet grenser ned til Kjetevatn. Ved kongelig res. av 13.9.2013 fikk Vegusdal Kraftverk AS tillatelse til å bygge Flateland kraftverk. Byggefristen er utsatt til 13.09.2021. NVE ber om at Statsforvalteren tar kontakt med Vegusdal Kraftverk slik at de kan bli enig om hvor vernegrensen burde gå mtp. høyeste regulerte vannstand (HRV) og evt. hvilke vedtak som må tas inn i verneforskriften for å sikre fremtidig regulering av magasinet.

Det er kartlagt et digitalt småkraftverkpotensial med en produksjonskapasitet på 1,65 GWh/år til en utbyggingspris på 5,13 NOK/kWh (2020-priser). Dette er et lønnsomt småkraftverkpotensial sammenlignet med andre vann- og vindprosjekter som har fått konsesjon, men ikke er utbygd. NVE ber derfor om at grunneieren orienteres om potensialet, slik at vedkommende kan veie vannkraft opp mot vern.

Språkrådet

Språkrådet har ingen merknader til navnsettingen på det foreslåtte naturreservatet. I høringsinnspillet kommer det fram at navnet passer på området, og at Kjetevannsfjellet er vedtatt skrivemåte for naturnavnet.

Evje og Hornnes kommune viser til sin myndighet etter skogbrukslova og at de må ivareta næringsinteressene, så vel som å sikre det biologiske mangfoldet, landskapshensyn, friluftsliv og kulturverdiene i skogen. Kommunen påpeker også at Stortingets mål om å verne 10 % av skogarealet i Norge, ikke skal gå på bekostning av avvirkingen og skogbruksnæringens bidrag til det grønne skiftet. Dette innebærer at miljøverdiene skal være svært store for at produktiv skog på god mark og greie driftsforhold skal inngå i verneplaner.

Konkret for området Kjetevannsfjellet peker kommunen på at området omfatter en del areal i hogstklasse 1,2 og 3, og at dette viser at det har vært drevet et aktivt skogbruk i området. Mye av dette arealet med yngre produksjonsskog ligger også nær skogsbilveien *Kjetevannsvegen*. Nord i området er det tatt inn en hogstflate på 46 daa på bonitet G14 og et bestand i hogstklasse 3, G14 på 7 daa. Disse to bestandene ligger bare om lag 600 meter fra skogsbilveg og må som et minimum tas ut av verneområdet. Kommunen ber også om at det tas ut et større areal i Kjetevannslia, jf. kartvedlegg som viser arealene de ønsker at Statsforvalteren skal ta ut av verneforslaget.

Med bakgrunn i næringsinteresser i skog og med henvisning til regjeringens Granavollen-erklæring om at gjennomføringen av skogvernet ikke skal gå på bekostning av avvirking og skognæringens rolle i det grønne skiftet, ber Evje og Hornnes kommune om at ca. 100 daa tas ut av forslaget til verneområde i nord og ca. 350 daa tas ut av forslaget til verneområde i Kjetevannslia.

Grautkleivknatten og Rypeknuten

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har ingen merknader til opprettelse av Grautkleivknatten og Rypeknuten naturreservat.

Østre og Vestre Gautestad velforening

Velforeningen stiller seg i utgangspunktet positiv til et vern av det foreslåtte naturreservatet, da det blant annet er et rikt fugle- og dyreliv i området. De viser videre til at det kjøres opp skiløype innenfor det foreslåtte naturreservatet, og ber om at det tas hensyn til i den videre verneprosessen. Den aktuelle løypetraseen er en viktig del av Otra IL sin løypetrasé fra Høgås. Velforeningen har arbeidet lenge med vedlikehold av skitraseer og kjøring av skispor, og peker på verdien av å opprettholde dette arbeidet som et godt friluftslivs- og folkehelseiltak.

Det er bål- og samlingsplass ved nordenden av Brahjelmsvannet. Det blir kjørt inn ved til bålplassen med snøskuter for å redusere hogst i terrenget. Det er også gode fiskevann i området som trenger kultivering i form av utsetting av fisk og kalking. Velforeningen ber om at eksisterende løypenett kan vedlikeholdes og at det kan kjøres opp skispor (kjøring vil skje med snøskuter og løypemaskin), at det kan kjøres inn ved til bålplassen, samt at det kan kjøres inn kalk til fiskevann.

Petter Usterud har tilbudt sin eiendomsteig på gnr/bnr 80/3 for frivillig vern. Denne ble kartlagt for verneverdier under tilbudt område Falketjørnheia og Kjosevatn. Teigen på gnr/bnr 80/3 grenser inntil foreslåtte Grautkleivknatten og Rypeknuten naturreservat ved Kjosevasslia i sørøst. Usterud mener at teigen nærmest ble oversett i den store sammenhengen da arealet ble kartlagt og at dens unike del ikke er kommet fram. Han avviser at teigen har vært gjennomhogget slik som det framgår av kartleggingsrapporten, men at det har vært tatt ut tømmer der tidligere, blant annet noe på 1970-tallet. Denne tømmerdriften ble imidlertid liten, og det ble ifølge Usterud kun tatt ut noe gran. Usterud overtok eiendommen rundt år 2000, og etter det er det ikke gjennomført noen hogster på gnr/bnr 80/3. I innspillet fremhever han området mellom Kjosevasslia og Brattlandslia der det skal være eldre lauvskog omkranset av svært gamle furutrær. Han ber om at 80/3 også inkluderes i verneprosessen for Grautkleivknatten og Rypeknuten på bakgrunn av de nevnte naturverdiene.

Språkrådet

Språkrådet har ingen merknader til navnsettingen Grautkleivknatten og Rypeknuten naturreservat.

Forum for natur- og friluftsliv Agder (FNF) mener at vern av skog kan være et godt virkemiddel for å sikre biologisk mangfold og er positive til verneforslaget. De viser til at naturreservat er den strengeste verneformen vi har i Norge, og at verneforskriftene må utformes slik at de gir minst mulig konflikter mellom natur- og friluftslivsinteresser. Et vern bør ikke være til hinder for jakt og enkel friluftslivsaktivitet. FNF ber også om at verneforskriften for Grautkleivknatten og Rypeknuten naturreservat ikke må være til hinder for løypekjøring og vedlikehold av Høgås-Gautestad traseen som kjøres opp vinterstid. De bemerker også at det er etablerte merkede turstier (sommerløyper) innenfor det foreslåtte verneområdet.

Evje og Hornnes kommune viser til sin myndighet etter skogbrukslova og at de må ivareta næringsinteressene, så vel som å sikre det biologiske mangfoldet, landskapshensyn, friluftsliv og kulturverdiene i skogen. Kommunen påpeker også at Stortingets mål om å verne 10 % av skogarealet i Norge, ikke skal gå på bekostning av avvirkingen og skogbruksnæringens bidrag til det grønne skiftet. Dette innebærer at miljøverdiene skal være svært store for at produktiv skog på god mark og greie driftsforhold skal inngå i verneplaner. Området Grautkleivknatten og Rypeknuten grenser til Evje og Hornnes kommune, men en kan ikke se at vern av dette området kan få innvirkning på skogsdrift i Evje og Hornnes og kommenterer ikke forslaget ytterligere. I forhold til friluftsliv vil en imidlertid påpeke at deler av løypenettet som Otra IL kjører opp skiløyper i, går inn i det foreslåtte

området. Skiløypene er viktige for friluftslivet, og kommunen oppfordrer til å utforme verneforskriften slik at det fortsatt vil være mulig å kjøre skiløyper i det foreslåtte verneområdet.

Statsforvalterens kommentarer til innspillene

To av mottakerne av oppstartsmeldingen har kommet med tilbakemelding om at de ikke har noen konkrete merknader til de tre verneforslagene som nå legges ut til høring. Statsforvalteren mener derfor at det ikke er nødvendig å kommentere innspillene fra **Direktoratet for mineralforvaltning** og **Agder Energi** noe nærmere. Vi understreker at Direktoratet for mineralforvaltning står på listen over høringsparter, og at høringen vil bli oversendt til dem. Forslag til vernegrenser, både ved melding om oppstart og høring av verneplan, er tilgjengelige for nedlastning digitalt i Naturbase. Ved behov for oversendelse av kartfiler direkte, vil Statsforvalteren kunne sende over slike filer.

Morsfjellet naturreservat

Norskog

Statsforvalteren har vurdert innspillet fra Norskog, og har justert vernegrensen i tråd med innspillet. Vi mener utvidelsen østover er fornuftig da dette inkluderer mellomliggende areal ned til Lygna samtidig som det bidrar til å øke andelen rik edellauvskog som tas med i verneforslaget. Utvidelsen i de øvre delene mot nordvest, er liten, og vil bidra til en noe forbedret arrondering av området. Eksisterende turvei langs elva er tegnet inn i vernekartet og vernebestemmelsene sikrer merking, rydding samt vedlikehold av turveien. I innspillet sitt viser Norskog til at det for noen år siden har vært gjennomført et terrengløp på den eksisterende stien som nå foreslås tatt inn i verneforslaget. Det er nå et ønske om å starte opp igjen å arrangere dette terrengløpet, og det opplyses at antall deltaker ligger på mellom 30 og 50 stk. Det legges ikke opp til etablering av drikkestasjoner, start/målområde, toaletter mm. innenfor foreslått naturreservat. Siden dette er snakk om et arrangement av lite omfang, og kun skal foregå på eksisterende sti gjennom reservatet, mener Statsforvalteren at dette ikke vil påvirke verneverdiene negativt. Det følger av forslag til verneforskrift at arrangementet kun kan foregå på eksisterende sti avmerket på vernekartet.

Agder fylkeskommune

Statsforvalteren presiserer at det går en eksisterende tursti langs Lygna øst i foreslått naturreservat som er av betydning for friluftslivet i området lokalt. Vi mener hensynet til turbrukere og eventuelt ridende er godt ivaretatt gjennom forslag til verneforskrift der det er åpnet for tradisjonelt friluftsliv, fiske samt plukking av bær og matsopp. Det vil også være anledning til å vedlikeholde og merke eksisterende sti.

Norges Vassdrags- og energidirektorat (NVE) har ingen merknader til verneforslaget for Morsfjellet naturreservat, og trenger derfor ikke kommenteres noe ytterligere.

Språkrådet har ingen merknader til navnettingen for Morsfjellet naturreservat, og innspillet trenger derfor ikke å kommenteres noe ytterligere.

Kjetevannsfjellet naturreservat

Statnett SF

Statnett viser i innspillet til sine rettigheter om å kunne rydde skog i et totalt 40 meter bredt

ryddebelte, 20 meter til hver side for senter av ledningen. Nødvendig skogrydding i kraftlinjetraseer anses som en del av ordinært vedlikehold av kraftledninger som kan skje uten søknad. Dette omfatter også nødvendig sikringshogst av enkelttrær langs kraftlinjetraseen. Ryddebeltet til den aktuelle kraftlinjen er tegnet inn på vernekartet som nå sendes ut på høring. Statsforvalteren har også tatt inn de standardiserte bestemmelsene knyttet til drift, vedlikehold, mulighet for oppgradering og fornyelse av ledningen samt akutt utfall på anlegget. Vi mener derfor at innspillet til Statnett er innarbeidet i forslag til vernebestemmelser.

Statsforvalteren har forståelse for at det er ønskelig å kunne benytte eksisterende traktorvei til nødvendig motorferdsel ved nødvendige arbeidet og inspeksjon på kraftanlegget. Da vegtraseen ligger utenfor registrert kjerneområde med gammel lavlandsblandingsskog i Kvietjønnlia, finner Statsforvalteren å kunne imøtekomme dette ønsket. Den delen av traktorveien som ligger innenfor foreslått verneområde, er tegnet inn på vernekartet i tråd med oversendte kartfiler fra Statnett. Vi har også innarbeidet tilsvarende unntaksbestemmelser for motorisert ferdsel på eksisterende traktorvei for tiltak tilsvarende som for Rupefjell og Selslinatten naturreservat.

Statnett ber også om at det tas inn et generelt unntak fra ferdselsbestemmelsene i verneforskriften §6 knyttet til nødvendig arbeid samt landing med drone og helikopter. Etter det Statsforvalteren kjenner til, er bruk av drone og helikopter ved arbeid og inspeksjon av nettanlegg ikke vurdert ved utforming av forskriftsmalen for naturreservater. Vi ber derfor om at Miljødirektoratet vurderer denne problemstillingen i den videre saksgangen.

Norges Vassdrags- og energidirektorat (NVE)

Både Agder Energi Nett og Statnett SF har kommet med egne innspill til oppstartsmeldingen. Statnett sitt innspill er i hovedsak knyttet opp mot deres rettigheter og behov i forbindelse med drift av 420 kV-ledningen Honna-Arendal. Standardbestemmelsene for nettanlegg er tatt inn i forslag til verneforskrift som sendes på høring. Det er videre også gjort flere tilpasninger i verneforskriften for å tilpasse denne til Statnetts behov, blant annet for kjøring i forbindelse med tilsyn og vedlikehold av anlegget. Vegusdal kraftverk har fått konsesjon for å bygge Flateland kraftverk. Etter det Statsforvalteren kjenner til, er dette arbeidet nå startet opp. Vi har, etter at fristen for å komme med innspill til oppstartsmeldingen var gått ut, hatt kontakt med representant for Flateland kraftverk. Det fremgår av konsesjonsvilkårene at Kjetevatn kan reguleres mellom kote 314,5 og 316,5. Vi har nå, i samråd med kraftverket, trukket vernegrensen bort fra vannet, slik at denne på det nærmeste ligger på kote 317. Skogeier er orientert om det kartlagte småkraftpotensialet på eiendommen, men ønsker likevel å gå videre med prosess for vern av skog.

Evje og Hornnes kommune

Evje og Hornnes ønsker at verneområdet reduseres med 100 daa i nord, og ca. 350 daa i Kjetevannslia da dette er arealer bestående av yngre produksjonsskog, som også ligger nær Kjetevannsvegen. Statsforvalteren har forståelse for kommunens synspunkt, men vi ønsker likevel ikke å ta ut det aktuelle arealet i nord, da det som er markert som hogstflate i kartet også overlapper med det registrerte kjerneområdet med gammel lavlandsblandingsskog i Kvietjønnlia. Dersom vi reduserer verneområdet med 100 daa som foreslått, vil dette miste verdifulle verne kvaliteter knyttet til blant annet forekomst av den rødlista naturtypen lågurt-eikeskog (VU). For det andre området, som strekker seg langs traktorveien på vestsiden av Kjetevatn og inn til Kjetevannslia, er det gjort en justering av grensen, som i noen grad imøtekommer innspillet fra kommunen. En del av den yngste produksjonsskogen er tatt ut av verneforslaget, men dette inkluderer fremdeles mye av det arealet kommunen ønsker å ta ut. Bakgrunnen for dette, er at det er registrert et kjerneområde gammelt

ospeholt med høy verdi (A-verdi) innenfor det aktuelle arealet. Videre er det også registrert et bestand med flere eldre og grove barlind (VU) nederst ved Kjetevannsbekken. Statsforvalteren ønsker at dette bestandet også inkluderes i verneområdet, og ønsker derfor å legge avgrensningen på vedlagte forslag til vernekart ut til høring.

Språkrådet har ingen merknader til navnettingen for Kjetevannsfjellet naturreservat, og innspillet trenger derfor ikke å kommenteres noe nærmere.

Grautkleivknatten og Rypeknuten naturreservat

Norges Vassdrags- og energidirektorat (NVE) har ingen merknader til verneforslaget for Grautkleivknatten og Rypeknuten naturreservat, og innspillet trenger derfor ikke å kommenteres noe ytterligere.

Østre og Vestre Gautestad velforening

Statsforvalteren har hatt kontakt med velforeningen etter at fristen for å komme med innspill til oppstartsmeldingen gikk ut. Den 20.01.22 fikk vi oversendt detaljerte kart over skiløyper, gapahuk, samlingsplass med bålplass og hvilke fiskevann som kalkes. I utgangspunktet skal ikke et vern legge unødige begrensninger på allerede pågående aktivitet. Statsforvalteren har derfor tatt inn bestemmelser i verneforskriften om at de delene av eksisterende skiløype på traseen Høgås-Gautestad som ligger innenfor foreslått verneområde kan kjøres opp og vedlikeholdes etter søknad om dispensasjon. Dette innebærer at det må sendes inn en søknad til forvaltningsmyndigheten i forkant av vintersesongen, som så må godkjennes for at løypekjøring kan gjennomføres. Når tiltaket står nevnt konkret i verneforskriften, vil man kunne regne med å få søknaden godkjent. Det legges opp til at det kan gis tillatelser som gjelder i inntil fem år om gangen for å forenkle saksgang og søknadsprosess. Det er også tatt inn tilsvarende bestemmelser knyttet til innkjøring av ved til bålplass i nordenden av Brahjelmvannet samt for motorferdsel i forbindelse med innkjøring av kalk til fiskevann. Vi mener derfor at innspillet er ivaretatt gjennom forslag til vernebestemmelser.

Petter Usterud

Statsforvalteren har forståelse for at skogeier ønsker å få med sin skogteig i det foreslåtte verneområdet på Grautkleivknatten og Rypeknuten. Statsforvalteren har vurdert arealet på nytt i forbindelse med denne høringen ut fra informasjonen som kommer fram i innspillet, kartleggingsrapporten fra Biofokus (*Blindheim, T. 2020 Natuverdier for lokalitet Grautkleivknatten-Rypeknuten*), samt tilgjengelig informasjon i gjeldende kartlag fra Naturbase og Kilden (NIBIO). Vi har også kontaktet kartleggingsfirmaet på nytt for å få deres vurdering av den aktuelle teigen til Usterud. Vi vurderer kunnskapsgrunnlaget som godt nok, og at det derfor ikke var behov for å befare arealet. Mesteparten av eiendomsteigen i nord-nordøst består av yngre produksjonsskog (gran) i hogstklasse to og tre. For øvrig består denne i hovedsak av eldre furuskog på 110-120 år. I bekkedraget sør i Brattlandslia ligger det et mindre lauvbestand på middels bonitet, hvor det kan være potensiale for vernekvaliteter sannsynligvis knyttet til eldre osp og/eller eikeskog. Dette arealet utgjør imidlertid svært lite av eiendomsteigen, og det kan ikke knyttes sammen med foreslått verneområde uten å inkludere mye yngre produksjonsskog og/eller eldre furuskog. Eldre furuskog vil vi få tilstrekkelig dekket inn i foreslåtte Grautkleivknatten naturreservat, i tillegg til at det vernet mye av denne skogtypen fra før i Agder. Videre vil ikke inkludering av gnr/bnr 80/3, bidra til en god arrondering av verneområdet. Statsforvalteren ønsker derfor ikke å endre på vernegrensen og inkludere eiendommen i naturreservatet.

Språkrådet

Statsforvalteren bemerker at Språkrådet kun har uttalt seg til foreslått navnsetting, Grautkleivknatten og Rypeknuten, i oppstartsmeldingen. Fordi området har fått nytt navn før det legges ut til offentlig høring, legger vi til grunn at de ønsker å få mulighet til å komme med innspill, også til nytt navn på området. Verneplanen blir derfor sendt på høring til Språkrådet.

Agder fylkeskommune

Det har kommet inn flere innspill til oppstartsmeldingen, som peker på de store friluftsinnteressene knyttet til eksisterende skiløypetrase som kjøres opp delvis gjennom det foreslåtte verneområdet Grautkleivknatten og Rypeknuten naturreservat. Statsforvalteren mener hensynet til friluftsinnteressene blir tilstrekkelig ivaretatt gjennom forslag til vernebestemmelser. For en grundigere gjennomgang av problemstillingen viser vi til vår kommentar til Østre og Vestre Gautestad velforening sitt innspill.

Forum for natur og friluftsliv Agder (FNF)

Slik Statsforvalteren vurderer det, vil de foreslåtte vernebestemmelsene for områdene ivareta hensynet til natur- og friluftslivsinteresser også innenfor det foreslåtte verneområdet. Tradisjonelt friluftsliv er tillatt som tidligere, og eventuelle eksisterende stier i området vil kunne merkes og vedlikeholdes, også etter at vernevedtaket er fattet. Eksisterende skiløyper vil også kunne kjøres opp og vedlikeholdes som tidligere, forutsatt at det foreligger en godkjent dispensasjonssøknad for løypekjøring. Det legges opp til at en skal kunne gi flerårige tillatelser, slik at en skal slippe å søke om dette hvert år. Bestemmelser knyttet til skiløypa på traseen Høgås-Gautestad er innarbeidet i forslag til verneforskrift som nå sendes på høring.

Evje og Hornnes kommune

Statsforvalteren har gjennom verneprosessen blitt kjent med at deler av skiløypenettet til Otra IL går gjennom foreslått verneområde på Grautkleivknatten og Rypeknuten. Løypenettet er tilknyttet traseen Høgås-Gautestad. Vi mener hensynet til friluftslivet er tilstrekkelig tatt hensyn til gjennom forslag til de spesifiserte dispensasjonsbestemmelser i verneforskriften. Forutsatt at det foreligger en godkjent dispensasjonssøknad om løypekjøring, vil dette kunne fortsette i samme omfang som før området ble vernet.

Områdebeskrivelser

Morsfjellet naturreservat

Morsfjellet naturreservat omfatter midtre del av den øst-sørstvendte lisida vest for Moi i Kvås i Lyngdal kommune. Arealet ble naturtypekartlagt av Ecofact i 2010, og lokaliteten inngår i den nasjonale edelløvskogskartleggingen i regi av Miljødirektoratet. Området som nå foreslås for vern ligger innenfor avgrensningen av en registrert naturtype med en regionalt viktig forekomst rik edelløvskog med alm-lindeskogutforming. Lokaliteten har et urørt preg, og i sør finner vi en svært artsrik alm-lindeskog. I sør er alm dominerende treslag, mens lind og eik dominerer området ellers. Området har en stor andel død ved med høy kontinuitet og i flere treslag/størrelse. Karplantefloraen i området er rik, med forekomster av blant annet kranskonvall, liljekonvall, hengeaks og myske. Området har også stort potensiale for funn av sjeldne sopp, moser og lav.

Naturtypelokaliteten er i sin helhet vurdert til regionalt viktig (B-verdi). På bakgrunn av artsrikhet, variasjon i treslagssammensetning, stor grad av urørthet samt relativt høy konsentrasjon av dødt løvtrevirke av ulike typer og nedbrytningsgrad, vurderes området som verneverdig. Det er potensiale for utvidelse av verneområdet, særlig mot sør. Naturreservatet vil bidra til å dekke inn mangler i skogvernet knyttet til rik edelløvskog, lavlandsskog samt noe høybonitetsskog.

Kjetevannsfjellet naturreservat

Det foreslåtte verneområdet ligger på vestsiden av Kjetevatn i Evje og Hornnes kommune, og strekker seg fra Småmyrane i sør til Kvietjønnlia i nord. Området strekker seg fra Kjetevatn i øst til Øyevatn, Storemyr og Tretteslåttane i vest.

Kjetevannsfjellet har stor variasjon i skogtyper, skogalder og skogstruktur. Verneverdiene er knyttet til blandingsskoger, boreale løvskoger, gammel eikeskog og rik edelløvskog. Enkelte steder, som ved Kjetevannsbekken og i Kvietjønnlia, er den boreale lauvskogen gammel, og har stor tetthet av eldre treslag som osp, rogn og bjørk. Ved Kjetevannsbekken finnes det også en god del liggende og stående død ved av osp i ulike stadier og nedbrytningsfaser. I Kvietjønnlia og Kjetevannslia, dominerer gammel eikeskog der det finnes ganske mange gamle eiketrær, hvor flere av trærne også har utviklet grov sprekkebark og død ved elementer i kronen. Det er registrert tre kjerneområder i foreslått verneområde, herunder et område med den rødlistede skogtypen lågurtedelløvskog. I dette kjerneområdet ble det funnet flere sjeldne vedlevende sopp som typisk er knyttet til død ved av eik, blant annet ruteskorpe og eikegreinkjuke. Det er også funnet kravfulle arter knyttet til den gamle ospeskogen i området, herunder kystdoggnål og skorpepiggsopp. Området er vurdert til å ha et stort potensial for flere sjeldne arter sopp og lav først og fremst knyttet til død ved av eik og osp.

Kjetevannsfjellet er vurdert som regionalt verneverdig (**), og vil hovedsakelig bidra til å dekke opp mangler i skogvernet i Agder knyttet til eikedominert skog, samt noe rik edelløvskog (lågurt-eikeskog) og grov, eldre ospedominert skog. Av de generelle manglene i skogvernet i Agder, vil området bidra til å dekke inn lavlandsskog, høybonitetsskog samt noe biologisk gammel skog.

Grautkleivknatten og Rypeknuten naturreservat

Grautkleivknatten og Rypeknuten naturreservat omfatter åspartiene sør og vest for Homstølvann i Froland kommune. Området er topografisk variert, og spenner fra 360-640 meter over havet.

Området domineres av fattige vegetasjonstyper i skog, men det finnes mindre partier, særlig i øst som har noe rikere vegetasjon. Furuskog dominerer mye av arealet, men det er også innslag av eik, hassel og spisslønn i sørvendte varme lier, granskog vokser der løsmassedekket er noe dypere og det

er spredt med grov ospeskog i mindre lommer. Området har et urørt preg med god variasjon i skogtyper. Det er registrert 10 kjerneområder, med til dels store naturverdier, innenfor foreslått verneavgrensning. Kjerneområdene omfatter i hovedsak skogtypene gammel boreal lauvskog (ospedominert skog), rik edelløvskog, gammel eikeskog samt gammel lavlandsgranskog og gammel høyereliggende furuskog. Det er registrert 14 truede arter i området, og flere av disse er sopp og lav knyttet til død ved av furu, eik og osp, som for eksempel eikedynekjuke, ruteskorpe og piggskorpe.

Grautkleivknatten og Rypeknuten naturreservat er vurdert som regionalt verneverdig (**), og vil bidra til å dekke opp mangler i skogvernet i Agder knyttet først og fremst til gammel eikeskog og ospedominert skog. Det finnes også noen mindre arealer med rik edellauvskog. Av de mer generelle manglene i skogvernet, vil området i noen grad også bidra med mer enn 250 daa biologisk gammel skog.

Verneforskrifter

Forskrift om vern av Morsfjellet naturreservat, Lyngdal kommune, Agder

Fastsatt ved kongelig resolusjon [dato] med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34, jf. § 37 og § 62 [og § 77]. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

§ 1 Formål

Formålet med forskriften er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av rik edelløvskog, med forekomst av en spesielt artsrik alm-lindeskog.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

§ 2 Geografisk avgrensning

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr.: Lyngdal kommune: 245/5

Naturreservatet dekker et totalareal på 239 daa. Grensene for naturreservatet går fram av kart datert Klima- og miljødepartementet [dato]. De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Lyngdal kommune, hos Statsforvalteren i Agder, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3 Vernebestemmelser

I naturreservatet må ingen foreta seg noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet.

I naturreservatet gjelder følgende vernebestemmelser

- a. vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp inkludert lav eller deler av disse fra reservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt
- b. dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødige forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt
- c. det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, eller andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker e.l., framføring av luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av veier, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utslipp av kloakk eller annen form for forurensning, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking og bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen av tiltak er ikke uttømmende
- d. bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt
- e. bålbrekking er forbudt med unntak for på etablert bål plass som vist på vernekartet, og med medbrakt ved.

§ 4 Generelle unntak fra vernebestemmelsene

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for

- a. sanking av bær og matsopp
- b. jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk
- c. felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk

- d. vedlikehold av eksisterende bygninger, veier samt andre anlegg og innretninger i henhold til tilstand på vernetidspunktet.
- e. merking, rydding og vedlikehold av sti som eksisterte på vernetidspunktet, merket av i vernekart.
- f. vedlikehold av eksisterende gjerder
- g. gjennomføring av terrengløp på sti avmerket på vernekart
- h. beiting
- i. utsetting av saltsteiner
- j. Forsiktig rydding av småbusker og kvist i siktgater på jaktposter i forbindelse med storviltjakt
- k. Oppsetting av midlertidige mobile jakttårn

§ 5 Regulering av ferdsel

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel

- a. motorisert ferdsel til lands er forbudt, herunder landing og start med luftfartøy
- b. sykling, ridning og bruk av hest er forbudt utenom eksisterende sti.

§ 6 Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene

Ferdselsbestemmelsene i § 5 er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for

- a. nødvendig motorferdsel for uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring
- b. nødvendig uttransport av felt elg og hjort med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget, og med traktor og ATV på traktorslepe avmerket på vernekartet
- c. landing og start med Forsvarets luftfartøy
- d. nødvendig motorferdsel på eksisterende traktorslepe avmerket på vernekartet i forbindelse med jordbruksdrift samt uttransport av tømmer

§ 7 Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til

- a. istandsetting og vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.
- b. tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk
- c. nødvendig uttransport av felt elg og hjort med andre kjøretøy enn lett beltekjøretøy som nevnt i § 6 andre ledd bokstav b
- d. hogst av etablerte plantefelt
- e. merking og rydding av nye stier
- f. etablering av bål plass samt oppsetting av benker med plassering som vist i vernekart.
- g. avgrenset bruk av reservatet for aktiviteter nevnt i § 3 andre ledd bokstav d
- h. oppsetting av gjerder
- i. øvingskjøring for formål nevnt i § 6 første ledd
- j. nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter § 4 bokstav d, e, f, g og § 7 bokstav a, b, d, f og h.

§ 8 Generelle dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9 Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

§ 10 Forvaltningsplan

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11 Forvaltningsmyndighet

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 12 Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft straks.

Forskrift om vern av Kjetevannsfjellet naturreservat, Evje og Hornnes kommune, Agder

Forskrift om vern av Kjetevannsfjellet naturreservat, Evje og Hornnes kommune, Agder

Fastsatt ved kongelig resolusjon [dato] med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34, jf. § 37 og § 62 [og § 77]. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

§ 1 Formål

Formålet med forskriften er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av gammel ospedominert skog og eikedominert skog med innslag av rik edellauvskog.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

§ 2 Geografisk avgrensning

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr.: Evje og Hornnes kommune: 130/2

Naturreservatet dekker et totalareal på 1784 daa. Grensene for naturreservatet går fram av kart datert Klima- og miljødepartementet [dato]. De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Evje og Hornnes kommune, hos Statsforvalteren i Agder, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3 Vernebestemmelser

I naturreservatet må ingen foreta seg noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet.

I naturreservatet gjelder følgende vernebestemmelser

- a. vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp inkludert lav eller deler av disse fra reservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt
- b. dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødige forstyrrelser. Utsetting av dyr er forbudt
- c. det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, eller andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker e.l., framføring av luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av veier, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utslipp av kloakk eller annen form for forurensning, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking og bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen av tiltak er ikke uttømmende
- d. bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt

§ 4 Generelle unntak fra vernebestemmelsene

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for

- a. sanking av bær og matsopp
- b. jakt og fangst i samsvar med gjeldende lovverk
- c. felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk
- d. vedlikehold av eksisterende veier, stier og andre anlegg og innretninger i henhold til standard på vernetidspunktet
- e. bålrensning med tørrkvist fra bakken eller medbrakt ved, i samsvar med gjeldende regelverk

- f. beiting
- g. utsetting av saltsteiner
- h. drift og vedlikehold, samt istandsetting ved akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg i eller inntil verneområdet
- i. oppgradering eller fornyelse av kraftledninger for heving av spenningsnivå og økning av linjetverrsnittet, når tiltaket ikke skader verneverdiene angitt i verneformålet nevneverdig

§ 5 Regulering av ferdsel

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel

- a. motorisert ferdsel er forbudt, herunder landing og start med luftfartøy
- b. sykling, ridning og bruk av hest er forbudt utenom eksisterende veier og stier

§ 6 Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene

Ferdselsbestemmelsene i § 5 er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulans-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for

- a. nødvendig motorferdsel for uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring
- b. nødvendig uttransport av felt elg og hjort med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget, og med traktor og ATV på eksisterende traktorvei som er merket av på vernekartet
- c. nødvendig motorferdsel i forbindelse med akutt utfall eller fare for akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg. Ved bruk av motorisert transport skal det i etterkant sendes melding til forvaltningsmyndigheten
- d. nødvendig motorferdsel på driftsvei for kraftlinje avmerket på vernekartet i forbindelse med drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg
- e. nødvendig motorferdsel på driftsvei for kraftlinje avmerket på vernekartet i forbindelse med oppgradering og fornyelse av eksisterende energi- og kraftanlegg som faller inn under 4 i
- f. landing og start med Forsvarets luftfartøy

§ 7 Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til

- a. istandsetting og vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.
- b. tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk
- c. nødvendig uttransport av felt elg og hjort med andre kjøretøy enn lett beltekjøretøy som nevnt i § 6 andre ledd bokstav b
- d. hogst av etablerte plantefelt
- e. gjenoppføring av Hovlandssetra med plassering som vist i vernekart
- f. merking og rydding av nye stier
- g. avgrenset bruk av reservatet for aktiviteter nevnt i § 3 andre ledd bokstav d
- h. oppgradering og fornyelse av kraftledninger som ikke faller inn under § 4
- i. nødvendig motorferdsel som ikke faller inn under § 6 d og e i forbindelse med drift og vedlikehold, samt oppgradering og fornyelse av eksisterende kraftledning
- j. oppsetting og vedlikehold av gjerder
- k. øvingskjøring for formål nevnt i § 6 første ledd
- l. nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter § 4 bokstav d, g og § 7 bokstav a, b, d, e, og j

§ 8 Generelle dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9 Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

§ 10 Forvaltningsplan

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11 Forvaltningsmyndighet

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 12 Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft straks.

Forskrift om vern av Grautkleivknatten og Rypeknuten naturreservat, Froland kommune, Agder

Forskrift om vern av Grautkleivknatten og Rypeknuten naturreservat, Froland kommune, Agder

Fastsatt ved kongelig resolusjon [dato] med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34, jf. § 37 og § 62 [og § 77]. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

§ 1 Formål

Formålet med forskriften er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av gammel, grov ospeskog samt gammel eikeskog med innslag av lågurt-eikeskog.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

§ 2 Geografisk avgrensning

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr.: Froland kommune: 80/1 og 82/25

Naturreservatet dekker et totalareal på 4781 daa. Grensene for naturreservatet går fram av kart datert Klima- og miljødepartementet [dato]. De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Froland kommune, hos Statsforvalteren i Agder, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3 Vernebestemmelser

I naturreservatet må ingen foreta seg noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet.

I naturreservatet gjelder følgende vernebestemmelser

- a. vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp inkludert lav eller deler av disse fra reservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt
- b. dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødige forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt
- c. det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, eller andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker e.l., opplag av båter, framføring av luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av veier, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utslipp av kloakk eller annen form for forurensning, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking og bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen av tiltak er ikke uttømmende
- d. bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt

§ 4 Generelle unntak fra vernebestemmelsene

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for

- a. sanking av bær og matsopp
- b. jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk
- c. felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk
- d. vedlikehold av eksisterende bygninger, veier, stier og andre anlegg og innretninger i henhold til standard på vernetidspunktet

- e. bålbrekking med tørrkvist fra bakken eller medbrakt ved, i samsvar med gjeldende regelverk.
- f. beiting
- g. utsetting av saltsteiner

§ 5 Regulering av ferdsel

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel

- a. motorisert ferdsel til lands og til vanns er forbudt, herunder landing og start med luftfartøy
- b. sykling, ridning og bruk av hest er forbudt utenom eksisterende veier og stier

§ 6 Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene

Ferdselsbestemmelsene i § 5 er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulans-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for

- a. nødvendig motorferdsel for uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring
- b. nødvendig uttransport av felt elg og hjort med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget
- c. landing og start med Forsvarets luftfartøy

§ 7 Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til

- a. istandsetting og vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.
- b. tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk
- c. nødvendig uttransport av felt elg og hjort med andre kjøretøy enn lett beltekjøretøy som nevnt i § 6 andre ledd bokstav b
- d. hogst av etablerte plantefelt
- e. merking og rydding av nye stier
- f. avgrenset bruk av reservatet for aktiviteter nevnt i § 3 andre ledd bokstav d
- g. oppsetting og vedlikehold av gjerder
- h. øvingskjøring for formål nevnt i § 6 første ledd
- i. nødvendig transport av ved til bålplate avmerket på vernekart
- j. nødvendig motorferdsel for oppkjøring og vedlikehold av skiløype langs eksisterende traseer vist på vernekartet
- k. nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter § 4 bokstav d, og g og § 7 bokstav a, b, d, e og g.

§ 8 Generelle dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9 Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

§ 10 Forvaltningsplan

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11 Forvaltningsmyndighet

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 12 Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft straks.